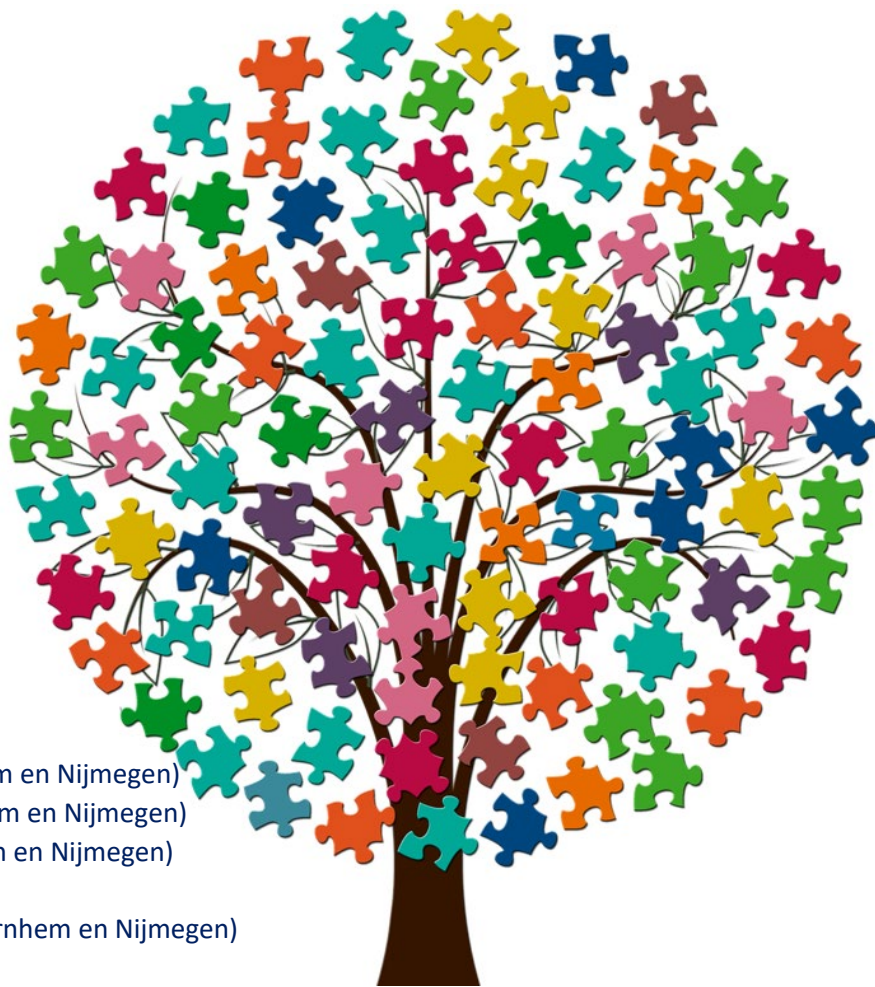

Leernetwerk programmatisch toetsen: portret opleiding Mondzorgkunde Hogeschool Arnhem en Nijmegen

Eline den Tuinder (Hogeschool Arnhem en Nijmegen)
Ria Kersenbergen (Hogeschool Arnhem en Nijmegen)
Sabrina Bloemen (Hogeschool Arnhem en Nijmegen)
Marlies de Vos (Hogeschool Utrecht)
Tamara van Schilt-Mol (Hogeschool Arnhem en Nijmegen)

Voorwoord

Deze portretten zijn gebaseerd op interviews die afgenomen zijn met de deelnemers van het landelijk leernetwerk programmatisch toetsen tussen mei 2021 en juli 2022. Elk portret vertegenwoordigt één en soms meerdere opleidingen die programmatisch toetsen aan het ontwikkelen of aan het implementeren zijn. En elk portret laat een momentopname zien, het geeft weer hoe ver een opleiding op dat moment was in de ontwikkeling of implementatie van programmatisch toetsen. Met de portretten willen we inzicht geven in welke keuzes opleidingen maken wanneer ze programmatisch toetsen inzetten of willen inzetten, om zo andere opleidingen te helpen of te inspireren. In de portretten zijn er dan ook geen goede of foute keuzes, het zijn voorbeelden van programmatisch toetsen in het hbo.

Refereren naar dit document kan op de volgende wijze:

Den Tuinder, E., Kersbergen, M.J., Bloemen, S., De Vos, M., Van Schilt-Mol, T. (2022, januari), *Leernetwerk programmatisch toetsen: portret opleiding Mondzorgkunde Hogeschool Arnhem en Nijmegen 2022*, Landelijk leernetwerk programmatisch toetsen, <https://lerenvantoetsen.nl/han-mondzorgkunde/>.

Waarom is er gekozen voor programmatisch toetsen?

De opleiding werkt sinds 2017 met Masterklinieken in het derde en vierde leerjaar van de opleiding. Binnen deze Masterklinieken wordt programmatisch toetsen ingezet. De Masterklinieken zijn interne klinieken binnen een onderwijslocatie waar echte patiënten komen (echte werk- en praktijkomgeving). Binnen deze Masterklinieken werken studenten Mondzorgkunde samen met eerste, tweede en derdejaars masterstudenten Tandheelkunde. De context van deze Masterklinieken paste eigenlijk al goed bij programmatisch toetsen door de manier van werken, het e-portfolio en het inzetten van verschillende perspectieven. In deze authentieke leeromgeving staat het ontwikkelingsgericht opleiden, beoordelen en beslissen centraal. Tijdens het werken in de Masterklinieken zijn de studenten continu bezig met data verzamelen en wordt er veel informatie verzameld vanuit verschillende perspectieven. Het geheel aan informatie geeft een goed beeld van de competentieontwikkeling en voortgang van de student. Ervaring vanuit de Masterklinieken is dat met een holistische blik de ontwikkeling van studenten beter in kaart gebracht kan worden. De opleiding vindt het belangrijk om de ontwikkeling van studenten centraal te stellen in plaats van de prestaties. Programmatisch toetsen sluit hierbij goed aan.

Vanaf studiejaar 2022-2023 is de opleiding gestart met programmatisch toetsen in de propedeusefase. In het voorgaande propedeuse curriculum hadden ze een complex toetshuis, waarbij er veel toetsen met summatieve functie zijn en er een toetscultuur heerst. Dat onderwijs sloot niet meer aan bij de nieuwe visie van de opleiding op het beroep, het onderwijs en toetsing. De opleiding wil namelijk beroepsprofessionals afleveren die zich leven lang ontwikkelen, reflectief vermogen hebben, onderzoekend en ondernemend zijn en mee kunnen gaan in de veranderingen in het werkveld en de complexiteit van patiënten. De opleiding heeft de propedeusefase opnieuw ingericht, met daarbij de focus op ontwikkelingsgericht opleiden, beoordelen en beslissen. Het concept programmatisch toetsen sluit daar goed op aan.

Wat zijn de beoogde leerresultaten van de opleiding?

De basis van het beroepsprofiel (2019) wordt gevormd door zeven internationale CanMEDS-competentiegebieden: (1) vakinhoudelijk handelen, (2) professionaliteit, (3) communicatie, (4) samenwerking, (5) kennis en wetenschap, (6) maatschappelijk handelen en (7) organisatie. De competentiegebieden zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Hierbij staat vakinhoudelijk handelen centraal als kern van de beroepsuitoefening. De andere competentiegebieden zijn hieraan gekoppeld maar overstijgen die tegelijkertijd. Elk competentiegebied vraagt specifieke bekwaamheden (Raamplan Mondzorg 2020). In het Beroepsprofiel van de mondhygiënist staan de specifieke bekwaamheden, behorende bij de competentiegebieden. De leeruitkomsten voor het herziene curriculum zijn afgeleid van de zeven CanMEDS-competentiegebieden.

Figuur 1
CanMEDS-competentiegebieden

Momenteel wordt er in de Masterklinieken nog niet gewerkt met de CanMEDS-competentiegebieden, maar dit gaat wel komen nu de opleiding de propedeusefase aan het herzien is. Nu wordt er nog gewerkt met de 'oude' major competenties, afkomstig uit het landelijk opleidingsprofiel (2007): (1a) diagnosticeren, (1b) interveniëren, (2) werken aan kwaliteit, (3) innoveren, (4) ondernemen, (5a) bijdragen aan organisatieprocessen, (5b) coachen en begeleiden en (6) bevorderen eigen deskundigheid.

De opleiding heeft in samenspraak met de opleiding Tandheelkunde 14 EPA's (*Entrustable professional Activities*) geformuleerd voor de Masterklinieken. Dit zijn beroepshandelingen die binnen de mondzorg en tandheelkunde worden uitgevoerd. Van de 14 EPA's zijn er 5 voor mondzorgkunde, die dus overlappen met tandheelkunde. De EPA's ondersteunen het leerproces van de student behorende bij de competenties diagnosticeren en interveniëren, in de nabije toekomst behoren ze tot het CanMEDS-competentiegebied vakinhoudelijk handelen. Alle geaggregeerde EPA's vormen een beeld van de competentieontwikkeling van de student.

Tabel 1

EPA's mondzorgkunde

EPA 1	Diagnostiek en evaluatie
EPA 2	Behandelplan
EPA 4	Voorlichting, preventie en non-operatieve behandeling
EPA 5	Parodontale behandeling
EPA 7	Directe restauratieve behandeling (extern)

Welke plek heeft de body of knowledge gekregen?

In de propedeusefase zit kennis verwerkt in datapunten, bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van een anatomische en fysiologische atlas. De opleiding is voornemens om cumulatieve kennistoetsen te gaan ontwikkelen, waarbij studenten een bepaald percentage moeten behalen. De eerstejaars studenten beschikken namelijk nog niet over de volledige kennisbasis, maar op deze manier kan de opleiding wel bepalen waar de studenten staan en welke kennis nog verworven moet worden. In jaar twee vindt de verdieping plaats van ondersteunde vakken gerelateerd aan de kliniek. In jaar drie en vier is er binnen de Masterklinieken vooral ruimte voor toepassen (praktijkleerlijn) waarbij kennis van voorgaande jaren wordt toegepast. Zo komt kennis naar voren wanneer studenten overleggen over

casussen en hierbij de koppeling naar kennis leggen. Bij EPA 2 komt ook kennis terug, wanneer studenten een behandelplan en presentatie maken. In het derde leerjaar is er ook een datapunt kennis (casustoets) als verplicht datapunt dat de studenten moeten behalen.

Welke datapunten zijn er?

Studenten gaan zelf op zoek naar bewijslast (datapunten) waarmee zij aantonen dat zij competent zijn op de competenties die centraal staan in de Masterklinieken. Voorbeelden hiervan zijn onder andere de EPA's, (peer)feedback op samenwerken, reflectieverslag en het datapunt kennis. In het reflectieverslag beschrijven de studenten hun ontwikkeling in het leerproces. Hiernaast is er ook vrije ruimte die studenten op diverse manieren kunnen invullen, bijvoorbeeld met feedback van een patiënt of een presentatie. De opleiding biedt de studenten voorbeelden van de datapunten aan. Belangrijk is dat in de gekozen bewijslast, bijbehorende feedback en de vrije ruimte de ontwikkeling van de student zichtbaar is.

De studenten plaatsen de bewijslast en bijbehorend reflectieverslag in een e-portfolio in Scorion. De studenten verzamelen de bewijslast in de Masterkliniek (intern). In het vierde jaar lopen de studenten daarnaast ook stage en kunnen zij hier ook bewijslast verzamelen (externe leerwerkplek). De opleiding heeft gekozen voor vrije datapunten zodat de datapunten geen afvinklijstje worden en studenten groei kunnen laten zien wanneer ze iets nog niet zo goed kunnen. Hiernaast hebben de studenten hierdoor regie over en vrijheid in hun eigen leerproces. Met betrekking tot het aantal datapunten zijn de studenten vrij. Er zijn wel zes verplichte datapunten:

1. Een verzameling van binnen de Masterkliniek uitgewerkte behandelplannen (EPA 2), in de rol van behandelaar.
2. Een variatie in bewijslast (EPA 1, 2, 4 en 5) met een variatie in rollen en moeilijkheidsgraad van de patiënt.
3. Een verplicht aantal uitgevoerde preparaties/restauraties (vullingen), uitgevoerd in de kliniek en op (buitenland) integraal stage.
4. Actieve deelname aan minimaal één peerfeedbackronde (peerfeedback wordt opgenomen in het portfolio).
5. Een verzameling van EPA-formulieren waarmee de student aantoont geoefend te hebben in de rol van coach en zich heeft laten coachen.
6. Deelname aan twee gesprekken met de coach waarin de ontwikkeling van de student met betrekking tot de competenties 1a t/m 6 en reflectie op het functioneren van de student binnen de Masterkliniek wordt besproken. Studenten bereiden het gesprek voor door aan de hand van een formulier met competenties te omschrijven hoe hun ontwikkeling eruit ziet. De coach geeft in dit formulier een advies met een paraaf.

De opleiding wil bij het implementeren van programmatisch toetsen in de propedeusefase studenten meer structuur bieden door datapunten die vaststaan. Hierbij voert de coach wekelijkse gesprekken om studenten te helpen hoe je iets aantoont, met daarbij wel vrije ruimte in het portfolio. De opleiding wil namelijk mondzorgprofessionals afleveren die zichzelf kunnen ontwikkelen.

Hoe worden studenten begeleid?

In totaal zijn er 18 Masterklinieken (teams), waarbij elke kliniek uit 6 mondzorgstudenten en 10-12 tandheelkundestudenten bestaat. Drie Masterklinieken samen vormen een cluster waarop een tandheelkunde docent en twee mondzorgkunde docenten staan. Studenten participeren drie dagdelen per week in de Masterkliniek, waarvan twee dagdelen in de klinische setting en een dagdeel is gereserveerd voor Academisch Klinisch Redeneren. Hierbij hebben ze overleg met elkaar

over de patiënten en wat ze voorbij hebben zien komen en stellen ze behandelplannen op. Gedurende de drie dagdelen ontvangen studenten continu narratieve feedback van de kliniekdocenten mondzorgkunde en tandheelkunde, coach (docent mondzorgkunde), stagebegeleiders (werkveld) en medestudenten van zowel de opleiding mondzorgkunde als tandheelkunde. Daarnaast worden er bij de start van de Masterkliniek, tussentijds en aan het einde, voortgangsgesprekken gevoerd met de coach. De studenten bereiden dit gesprek voor door aan de hand van een format te reflecteren op hun competentieontwikkeling binnen de Masterkliniek.

Voorafgaand aan een dagdeel spreken de studenten af wat ze met elkaar gaan doen tijdens dat dagdeel en aan welke EPA ze willen gaan werken. Dit gebeurt in overleg met de docent/coach. Per dagdeel werken de studenten aan een EPA. Hierbij zijn de studenten verplicht om per dagdeel af te laten tekenen aan welke EPA zij werken. Hierdoor moeten de studenten veel reflecteren: waar sta je en wat wil je nog leren. Hierbij vullen de studenten op een formulier in hoe ver ze zijn met de EPA en dit wordt vervolgens gevalideerd door de begeleider. Per EPA is er een formulier waar vier EPA-specifieke criteria staan die beoordeeld worden op een driepuntschaal. De studenten vullen eerst zelf dit formulier in en deze wordt vervolgens gevalideerd door de feedbackgever (docent/coach, medestudent of externe leerwerkplekbegeleider). Scorion aggregereert de scores van de feedbackgevers waardoor de groei van de student zichtbaar wordt. Door de overlappende EPA's kunnen docenten tandheelkunde ook feedback geven op een EPA van een student mondzorgkunde. Op deze manier wordt er vanuit meerdere perspectieven naar de student gekeken en feedback gegeven.

Hoe wordt de beslisfunctie van programmatisch toetsen ingevuld?

Wanneer de studenten aan het eind van de onderwijseenheid Masterkliniek alle verplichte datapunten bij de competenties hebben verzameld in hun e-portfolio, mogen zij deelnemen aan de afrondende portfoliobeoordeling. Per jaar zijn er twee vastgestelde momenten waarvan de studenten gebruik kunnen maken; studenten kunnen zelf beoordelen aan de hand van de criteria of zij er klaar voor zijn. In jaar drie kunnen de studenten voor de portfoliobeoordeling 25 ECTS behalen en in het vierde jaar 15 ECTS. Voor de beoordeling bekijkt een panel het portfolio van de student. Het panel voor het derde jaar bestaat uit twee examinatoren en in het vierde jaar uit tenminste een interne examinator en een extern deskundige. De examinatoren zijn nooit de coach van de studenten. Voorafgaand kalibreren de examinatoren en externe deskundige aan de hand van een rubric, om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te vergroten. Vervolgens controleren de examinatoren het portfolio op de ontvankelijkheidscriteria (vereiste bewijslast aanwezig). Hiernaast lezen zij ook het reflectieverslag en bekijken ze de bewijslast. Middels de rubric (zie figuur 2) in het portfolio wordt de reflectie en de bewijslast waarmee de student zijn competentieontwikkeling aantoont, beoordeeld. Bij het portfolio zit ook een advies van de coach. Dit advies is niet doorslaggevend in het eindoordeel. De twee examinatoren of de examinator en externe deskundige komen samen tot een voorlopig oordeel en kalibreren dit oordeel vervolgens met een grotere groep examinatoren om zo tot een definitieve beslissing te komen. Hierbij wordt er casuïstiek ingebracht; bevindingen en dilemma's worden in de groep besproken. Wanneer een portfolio van een student niet voldoende is, is er een mogelijkheid tot remediëring. Hiervoor kan het zijn dat de student extra bewijs moet aanleveren of een reflectie die niet overtuigend is aanpassen.

Figuur 2

Beoordelingsrubric high-stake

Beoordelingscriteria	1 (onvoldoende)	1 ½	2 (voldoende)	2 ½	3 (goed)	Feedback
Reflectie op je competentieontwikkeling Per competentie is beschreven hoe je jezelf hebt ontwikkeld (wat waren je ontwikkeldoelen, waar sta je nu in je bekwaamheid en waar wil je naar toe?)	Je vormt op basis van de bewijsstukken een incompleet beeld van je competentieontwikkeling (kwaliteiten en ontwikkelpunten) en de acties die je hebt ondernomen.		Je vormt op basis van de bewijsstukken grotendeels een beeld van je competentieontwikkeling (kwaliteiten en ontwikkelpunten) en de acties die je hebt ondernomen.		Je vormt op basis van de bewijsstukken een volledig beeld van je competentieontwikkeling (kwaliteiten en ontwikkelpunten) en de acties die je hebt ondernomen.	
Kwaliteit van je bewijsstukken Je onderbouwt je competentieontwikkeling met bewijsstukken die relevant zijn, actueel*, van voldoende omvang** en gevarieerd qua vorm (bijvoorbeeld tekst, beeld) en perspectief (stage, docent, medestudent, patiënt etc.)	Je bewijsstukken zijn grotendeels verouderd, irrelevant, van onvoldoende omvang en onvoldoende gevarieerd qua vorm en perspectief.		Je bewijsstukken zijn actueel, relevant, voldoende omvangrijk en voldoende gevarieerd qua vorm en perspectief.		Je bewijsstukken zijn actueel, relevant, voldoende omvangrijk, gevarieerd qua vorm en perspectief en zijn zorgvuldig geselecteerd.	
Niveau van je bekwaamheid Je prestaties zoals die blijken uit de EPA's, de moeilijkheidsgraad en de narratieve feedback.	Niet van toepassing (zie ontvankelijkheidscriteria)		Je hebt gemiddeld voldoende gepresteerd op de EPA's, zoals blijkt uit het spinnenweb en de narratieve feedback. Je laat zien dat je patiënten van verschillende moeilijkheidsgraad hebt behandeld		Je hebt gemiddeld goed gepresteerd op de EPA's, zoals blijkt uit het spinnenweb en de narratieve feedback. Je laat zien dat je patiënten van verschillende moeilijkheidsgraad hebt behandeld (met een hoog aandeel complexere casuïstiek)	
Je bekwaamheid in de context Je beschrijft je ontwikkeling als samenwerkingspartner in de verschillende rollen (behandelaar, begeleider en assistent). Je betreft hierin de principes van samenwerken.	In de verschillende rollen (behandelaar, begeleider en assistent) laat je weinig ontwikkeling zien als samenwerkingspartner. Je betreft hierin de principes van samenwerken. (mastermindset)		In verschillende rollen (behandelaar, begeleider en assistent) laat je voldoende ontwikkeling zien als samenwerkingspartner. Je betreft hierin de principes van samenwerken. (mastermindset)		In verschillende rollen (behandelaar, begeleider en assistent) laat je een succesvolle ontwikkeling zien als samenwerkingspartner. Je betreft hierin de principes van samenwerken. (mastermindset)	
Totaal aantal behaalde punten: Beoordeling: aantal behaalde punten: 12 x 10 = eindcijfer						

*Actueel: tot stand gekomen binnen de looptijd van de OWE

**Omvang: er is sprake van een optimum: voldoende bewijs om de competentieontwikkeling aan te tonen, zonder onnodige redundantie (meer van hetzelfde)